

Notat

Fiskeridirektoratets oppfølging etter funn av rømt og moden oppdrettstorsk i Meløy kommune, Nordland

Fiskeridirektoratet, oktober 2023

Fiskeridirektoratets oppfølging etter funn av rømt og moden oppdrettstorsk i Meløy kommune, Nordland

Fiskeridirektoratet har mottatt flere henvendelser og spørsmål rundt oppfølgingen av situasjonen med rømming og modning av fisk ved Norcod AS sin lokalitet Frosvika vinteren 2023. Det redegjøres her for tilsynet Fiskeridirektoratet har gjennomført og resultatet av dette. Det gis også informasjon om oppfølgingen av torskenæringen i 2023 og fremover.

Bakgrunn for saken

Fiskeridirektoratet mottok onsdag 11. januar 2023 tips om fangst av 650 oppdrettstorsk på 3 kilo nær lokalitet 45073 Frosvika i Meløy kommune. Ifølge tipset var fisken kjønnsmoden og hadde oppdrettsfôr i magen. Fiskeridirektoratet kontaktet Norcod AS samme dag.

Etter dialog med Fiskeridirektoratet meldte virksomheten inn mistanke om rømming 12. januar. Det ble satt ut gjenfangstgarn ved lokaliteten og alle merder med fisk ble kontrollert av eksterne dykkere. Det ble ved disse kontrollene ikke funnet hull som selskapet vurderte til å kunne forårsake rømming. Etter en intern gjennomgang meldte Norcod AS tilbake at de ikke hadde noen hendelser som kunne være årsak til en mulig rømming.

Fiskeridirektoratet mottok flere tips om fangst av oppdrettstorsk i de påfølgende dagene. Tipsene gikk ut på at det ble fanget oppdrettstorsk i størrelsen 1 - 3 kg i nærheten av nevnte lokalitet. Det kom samtidig inn tips om at det var fanget rømt oppdrettstorsk i området høsten 2022, noe Fiskeridirektoratet tidligere ikke var kjent med.

19. januar åpnet Fiskeridirektoratet for at rømt oppdrettstorsk som ble levert til fiskemottak ikke skal avregnes kvoten til fiskerne. Fra 11. januar - 31. mars 2023 ble i overkant av 14 000 kilo torsk registrert som oppdrettstorsk ved fiskemottak i området.

Sporing

Fiskerne leverte den rømte oppdrettstorsken til fiskemottak. Fiskeridirektoratet besøkte ved to anledninger ett av mottakene for å samle inn referanseprøver for sporing, otolitter, bilder og opplysninger om fiskestørrelse. Gjennomgang av bilder og otolitter bekreftet at de aller fleste individene i prøveutvalget var oppdrettstorsk. Fiskeridirektoratet fikk også, gjennom lesing av otolitter, bekreftet at seks torsk innlevert til et fiskemottak i området i oktober 2022 var oppdrettstorsk.

Fiskeridirektoratet hentet inn vevsprøver av oppdrettstorsk fra lokalitet Frosvika, og bestilte 19. januar sporing av den rømte oppdrettstorsken hos Havforskningsinstituttet. Sporingen baserte seg på prøver av 78 gjenfangede oppdrettstorsk. De genetiske analysene viste en svært stor grad av genetisk likhet mellom de rømte torskene og fisk fra de undersøkte merdene i anlegget. Slektskapsanalysen påviste også helsøskenpar mellom fisk fra anlegget og de rømte torskene. Hele rapporten kan leses her:

<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Nyheter/2023/resultater-fra-dna-sporing-er-klare>

All fisk på lokaliteten Frosvika stammet fra ett stamfiskkar hos yngelprodusenten, og nærmeste oppdrettsanlegg som hadde fisk fra samme stamfiskgruppe i aktuell størrelse lå langt unna, i henholdsvis Vesterålen og Frøya.

Rømmingstilsynet

På bakgrunn av fangsten av oppdrettstorsk i januar 2023 nær lokalitet Frosvika og informasjon om at det kan ha vært oppdrettstorsk i området i lengre tid gjennomførte Fiskeridirektoratet et bredt tilsyn av virksomhetens drift og internkontroll. Tilsynet omfattet besøk på lokaliteten, fysisk kontroll av alle nøter, informasjonsinnhenting og dokumentkontroll. Fiskeridirektoratet gikk gjennom dokumentasjon av blant annet brønnbåtaktivitet, driften av anlegget, biomasse, notinspeksjoner og internkontrollsystemet til Norcod AS.

Biomasse og slaktedokumentasjon ble innhentet fortløpende etter hvert som merdene ble slaktet ut. Brønnbåtdokumentasjon og -trafikk ble også kontrollert. Siste merd ble slaktet i mai 2023. Nøtene har etter slakt blitt tatt opp av sjøen og fraktet til servicestasjon. Alle nøtene ble kontrollert av Fiskeridirektoratet på land. Metode for inspeksjon av nøtene krevde gode vær- og vindforhold av hensyn til sikkerhet og praktisk gjennomføring. Siste not ble derfor inspisert i juni 2023.

Fiskeridirektoratets kontroll av nøtene på land avdekket at de hadde varierende omfang av skader under driften. Skadene er vurdert opp mot inspeksjonsrapporter, videoer og øvrig informasjon i saken. Inspeksjonsrapportene fra 1. september 2022 til 12. januar 2023 viser at det i denne perioden er funnet ni hull i kategorien 5 x 5 masker – 8 x 8 masker.

For å finne ut om torsk kan ha kommet seg gjennom noen av disse hullene fikk Fiskeridirektoratet laget snittflatemodeller av torsk. Modellene var basert på høyde og breddemålinger av et utvalg oppdrettstorsk og ble testet på hull i ulike størrelser. Disse modellene indikerer at torsk rundt 3 kilo kan rømme gjennom hull i størrelsesorden 8 x 8 masker og at torsk rundt 1 kg kan rømme gjennom et hull i størrelsesorden 5 x 5 masker på den aktuelle noten.

Etter slakting hadde en av merdene på Frosvika et antallsavvik opp mot 45 000 fisk. Denne merden hadde i 2021 en rapportert rømmingshendelse kort tid etter utsett, der bunnring hadde laget en større rift i not. Denne skaden oppstod mens noten stod opplinet og fisken var liten. Det ble ikke funnet andre skader på denne noten som ble vurdert til å kunne ha forårsaket det observerte antallsavviket. På bakgrunn av dette vurderer Fiskeridirektoratet at rømmingshendelsen i 2021 var mer omfattende enn det som ble rapportert inn. Denne vurderingen er gjort ut ifra funn etter notkontroll, størrelse på fisken på hendelsestidspunkt og antallsavviket i merden. De andre merdene på lokaliteten hadde antallsavvik på 2 - 9 prosent.

Etter en samlet vurdering av dokumentasjon i saken ble det i juli 2023 sendt ut en avviksrapport med totalt seks avvik til Norcod AS. Avvikene omhandlet:

- Manglende rapportering av mistanke om rømming til Fiskeridirektoratet.
- Mangelfull opplæring av ansatte rundt rømming og varsling.
- Manglende risikovurderinger knyttet til størrelsen på hull og når de utgjør en rømmingsfare.
- Manglende risikovurderinger knyttet til bruken av kombinøter.
- Manglende avviksbehandling av hull som utgjorde en rømmingsfare.
- Mangler ved internkontroll som skal sikre at den fungerer som forutsatt.

Norcod AS fikk frist for å gi tilbakemelding på rapporten til 1. september 2023. Virksomheten har svart på tilsynsrapporten og er i en prosess med å lukke samtlige avvik. Det er også Norcod AS sitt ansvar å fullføre melding om rømming og mistanke om rømming, som skal inneholde en vurdering av antall rømte fisk.

Fiskeridirektoratets vurdering etter rømmingstilsynet

Det har i perioden september 2022 – januar 2023 vært flere hull i nøter på lokalitet Frosvika som vurderes å være av en slik størrelse og form at fisk kan ha rømt. Rømming gjennom disse hullene kan være årsak til fangstene av oppdrettstorsk i området høsten 2022 - vinteren 2023. Fiskeridirektoratet kan heller ikke utelukke at fisk fra rømmingshendelsen i 2021 har inngått i fangstene.

På grunn av at det har vært flere hull, i ulike merder og på ulike tidspunkt, har det ikke vært mulig for Fiskeridirektoratet å knytte den rømte fisken til én konkret hendelse eller merd. Basert på sporingen, den lange avstanden til andre anlegg som har oppdrett av torsk og funnene under tilsynet, konkluderer likevel Fiskeridirektoratet med at den rømte oppdrettstorsken som ble fanget i området kom fra lokalitet Frosvika.

Gytemodning

Flere av tipsene trakk frem at den rømte oppdrettstorsken var gytemoden. Dette førte til at Fiskeridirektoratet påla Norcod AS å gjennomføre en vurdering av modningsgrad på torsken på lokalitet i Frosvika. Det ble funnet fisk som var i ferd med å utvikles til gytemoden fisk. Fiskeridirektoratet ga derfor pålegg om utslakting av flere merder på lokalitet Frosvika. Informasjon om den saken finnes her:

<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Nyheter/2023/palegg-om-utslakt-oppretholdes>

Oppfølging av virksomhetene

Fiskeridirektoratet har i 2023 prioritert tilsyn av virksomheter som driver med oppdrett av torsk. Det er gjennomført tilsyn med alle aktive torskeoppdrettere. Tilsynet fokuserte på selskapenes rutiner for å forebygge rømming, og selskapenes rutiner for å forhindre og eventuelt avdekke gytemodning.

Fiskeridirektoratet planlegger et dialogmøte med næringen i starten av november.

Fiskeridirektoratet vil også i 2024 prioritere tilsyn rettet mot torskeoppdrett.

Mål om å bedre kunnskapsgrunnlaget

Fiskeridirektoratet har iverksatt flere tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget rundt torskeoppdrett:

- Bestilling til HI om utvikling av kunnskapsgrunnlaget og risikorådene knyttet til rømming og modning hos oppdrettstorsk.
- Samarbeid med HI om følgeforskning etter en rømmingshendelse ved lokalitet Alida i Møre og Romsdal høsten 2022
- Samarbeid med HI om følgeforskning etter funn av gytemoden fisk ved lokalitet Frosvika
- Bestilling av protokoll for prøvetaking av modningsgrad hos oppdrettstorsk

FISKERIDIREKTORATET

Telefon: 55 23 80 00
E-post: postmottak@fiskedir.no
Internett: www.fiskerdir.no

Livet i havet - vårt felles ansvar